

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel :

egész oldal ... kor. 32. — negyed oldal ... kor. 8. —
fél oldal ... » 16. — nyolczad oldal » 4. —

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Amikről nem esett szó.

A kultusbudget tárgyalása.

Minden évben számottevő esemény előttünk a közoktatásügyi költségvetésnek országgyűlési tárgyalása. Ezuttal is bizonyos várakozással tekintettünk a viták elé, mert a köznevelés kérdései oly sok félek és a honatyák érdeklődése is a nemzeti kultúra kérdései iránt annyira általános, hogy a kultusbudget tárgyalását a legnagyobb gyorsaság mellett is teljesen lehetetlennek tartottuk jótékony eszmecsere nélkül.

A mostani tárgyalásokról azonban inkább úgy szándékozunk megemlékezni, hogy mi mindenről nem volt szó — mint égető kérdésről — a vita terén.

Az a körülmény, hogy *Buzáth* képviselő a kath. autonómiát sürgette, mint öröndetes tény jelenik meg előttük. *Návay*-nak azon kijelentései, amelyekkel a járási iskolatanácsi intézményt sürgeti, valamint a tanítóképzés eredményéről tett kijelentései azt igazolják, hogy a nemzeti életben érezhető és tapasztalható, hogy a köznevelés intézményeinek működéséből hiányzik az élet. Igen, hiányzik az életet fakasztó napsugár; igen, hiányzik valami igen lényeges kellék, hiányzik a jótékony *nap*, hiányzik az eszmei tartalom. Azt mondja ő: «az állam kötelessége megszabni a népnevelés irányát s a maga felügyeleti körét, de nem nélkülözheti a társadalom szabad köreinek közremunkálását. A történeti fejlődés és az alkotmányos szabadság értelmében nem hűre az államosításnak. Valahogyan összevág ezen kijelentéseivel azon sajnálatos tapasztalatának hangsúlyozása, hogy «a tanítóképzőkből most kikerülő ifjakban meglazult a tanítói szellem. Túlzott igényekkel lépnek ki az életbe, ahol nem a magasabb kulturájú embert képviselik, aki fogékony a nép bajai iránt, hanem a nagy igényekkel fellépő «európai kulturembert» és bizalom helyett visszatetszést szülnek a nép-

ben. Már pedig, ha a nép és tanító között nincs meg a harmonia, attól a tanítói működéstől nem sok jót várhatunk».

Igen találoan szögezte le *Jánoky-Madocsány* néppárti képviselő a liberális Návaynak ezen kijelentéseit, amelyekben akarva, nem akarva az Egyház jogát ismeri el a nevelés terén, sőt «sajnos» észleléseink igazi okát hirdette abban, hogy a tanítóképzés időről-időre jobban eltért attól a fontos vezérlő eszmétől, hogy «az igazi tanítókat nevelni kell».

Képzőink az alaki képzés túlhajtásával a középiskola egy fajtájává alakultak át s ma a legtöbb képzőintézeti tanárnak alig van nemesebb becsvégya, minthogy a képző a középiskolával mindenben egyenlővé tétessék. Holott a képzőből kikerült tanítónak hivatásánál fogva az életben «a magasabb kulturájú embert kell képviselnie» nem pedig a pályák után néző ifjút. De hogy legyen a tanító ideális tanítója a nép gyermekeinek és a népnek, mikor ehhez a hivatászeretetet az az intézet, amelyben a képzést nyerte, vérebe bele nem ojtotta. A tanítóképzés reformja, igen, ez égető kérdése a nemzeti kulturának. De ez a reform nem állhat pusztán a tanterv revízióból, hanem a képzők egész belső életének a reformjából.

Ugyancsak Návay beszédében találjuk ezeket a szavakat: «Az iskolaügyek materialis vezetését talán el kellene különíteni a szellemi vezetéstől s ez utóbbit bizonyos kvalifikációhoz kötni.» A népoktatási törvény megalkotása óta, tehát már-már 40 éve annak, hogy az iskolák legfőbb állami ellenőrzése legtöbb esetben avatatlan kezekben van letéve. Az orvosi, az ügyvédi, a mérnöki, a tanári, a tanítói hivatás a vérbeli egyének szak- és erkölcsi kvalifikációjában meghatározott értéket képviselnek a nemzeti társadalom munkájában, míg a tanfelügyelői rátermettségnek ideálját hazánkban még a XX. században sem ismerjük. Pedig úgy a tanítóképzés reformja, mint az 1907. évi XXVII. t.-e. fontos alkotásai a nagy nemzeti célok javára csak akkor lehet-

nek gyümölcsözők, hogyha az igazi, a hivatásának magaslátán álló tanfelügyelet mint *szakfelügyelet* érvényesülni fog. Ezt mi már sokszor hangsúlyoztuk és most is, mint közoktatásunk vezető kérdésére mutatunk a tanfelügyelet reformjára. A tanfelügyelő az első tanítója legyen a tanközségnek, úgy a hivatásszeretben, mint az elméleti és gyakorlati szaktudásban. Ez a mi ideálunk a tanfelügyeletről.

De talán fölvethető lett volna az eszme is, hogy a napokban hirdetett 20 segédtanfelügyelői állásbetöltésénél a miniszterium a sok felbomrádtt készülttűző bölcsest és jogászt tolnokkal szemben elsőbbséget biztosítson *«az életben a magasabb kulturájú embert képviselő»* s hivatásuk magaslátán álló érdemes tanítóknak, még pedig *számuknak megfelelő arányban a kath. hitvallású iskolákban működő tanítóknak is.*

Ugyancsak *Jánoky Malocsány* képviselő mutatott reá a kántortanítók sérelmére. Sürgette a sérelmek orvoslását, de kifejezetten nem kívánta az 1891. évi nyugdíjtörvény revízióját, amelyet e törvény értelmében is még 1901-ben be kellett volna terjesztenie a képviselőháznak, de sajnosan tapasztalja a magyar tanítószó és különösen ezrei, hogy a tanítói nyugdíjtörvény revíziója még 1908-ban is mindig csak mint kilátásba helyezett ígéret áll a közoktatás kérdése között. Apponyi Albert gróf meglepő szeretettel karolta a képviselők által felvetett kérdéseket. Ígéretei a képzők, az ovodák reformjára vonatkoztak.

Lehet, hogy ezekkel nem zárja ki azokat a reformokat sem, amelyekre kifejezetten nem hívták fel figyelmét, de amelyeket az ő nagy programja természetesen felőlel s amelyeknek megoldását már korábbi beszédeiben is határozottan kilátásba helyezett. Apponyi nem szavakkal hirdeti programját, hanem ő a tettek minisztere.

Ember Károly.

40 éves évforduló.

Az 1868. évi XXXVIII. t. c. jubileuma.

Nepoktatásunk alaptörvényének 40 éves évfordulójához értünk. Oly törvény ez, amelyen felépült és nyugszik mai nepoktatásunk. Igaz, hogy az évek során egyik-másik fejezetén újabb törvény által módosítás történt, de oktatásügyünk szervezetének vezérlő elvei ma is azok, amelyeket 1868. évi törvényhozói a XXXVIII. t. c.-ben lefektettek. Maga Apponyi Albert gróf, közoktatásügyünk jelenlegi vezére, a pesti tanítók által az évforduló alkalmából rendezett ünnepségen nyíltan és határozottan vallotta, hogy Eötvös József báró szelleme vezérli őt is a nemzeti kultúra vezetésében. De amennyiben nepoktatásunk történetében a 40 év folyamán fontosabb mozzanatok történtek volna, az állam-

hatalom alkotását többé-kevésbé mindenkor a 68. évi törvény szelleme és keretei befolyásolták. Történetek irányzatos törekvések, különösen az u. n. liberális és szabadelvű szellem fokozottabb érvényesítésére és ugyanakkor erős harcok döntették a hitvallásos iskoláknak az alaptörvényben megépített bástyáit is, de e harcoknak legfeljebb annyi eredménye volt, hogy a kath. öntudat erősebb kitartással sietett az Egyház nevelőjogának és kötelességeinek megővésére. Az a verseny, amely az állami iskolák dekadenciájával kulturánk mezején feltűnt, lelohasztotta a kitközsegek áldozatkészességét iskoláik fejlesztésében és viszont az állam kénytelen belátni, hogy pusztán állami jövedelemforrásból a nepoktatásnak évről-évre sokasodó terhet ellátni alig lehet. De éltet a remény, hogy az államosítás hívei ezenkívül azt is belátnak, hogy az alaptörvény alkotásánál elhangzott figyelemztetések igazsága az iskolák szellemére vonatkozólag szintén kialakul abban a meggyőződésben, hogy a történelmi fejlődés jogán elismert iskolafenntartó, az Egyház tudja csak az igazi életet nevelő népiskolát szervezni és vezetni. Az u. n. közös iskolák azzal, hogy talán nem ellenséget a vallásos szellemű nepnevelésnek, még nem építik fel a gyermeki szívben a tudásnak és az erkölcsnek azt az összhangját, amely a szilárd jellemű honpolgár legfőbb értéke és egyedüli biztosítéka a minden téren való eredményes haladásnak.

A negyven év előtti országgyűlési tárgyalásban maga a miniszter, Eötvös József báró képviselte a mérsékelt szabadelvű irányt és Schwarz Gyula a túlzók véleményének volt a szószólója. *Eötvös* báró nyomatékkal hangsúlyozta a javaslat benyújtásakor, hogy *«Nem lehet praktikus, hogy egyedül az állam bírjon jogokkal a nepnevelés terén, mert ez az alkotmányos államnak elveivel nem fér össze.»*

Majd a főrendiházban Simor hercegprimás, Haynald kalocsai érsek és több világi főúr aggályait ezekkel a szavakkal törekedett eloszlatni: *«Magyarország pedig sohasem fog megfélekedezni arról, hogy a legvallásosabb ember a legjobb polgár.»* A neveléstörténelmileg fontos tárgyalásból ideiktatjuk a kath. egyház nevelő jogát védelmezők hazafias érzéstől áthatott felszólalásainak rövid kivonatát. Így:

«Simor János herceg-primás úgy találja, hogy a közoktatás és nepnevelés ügyét, mely újabb időben némely más országokban az állam és egyház közt annyi viszályt idézett elő és a családoknak annyi nyugtalanságot és keserűséget okozott, hazánk már rég megoldotta.

Az önkormányzat és autonómia szelleme hatották át ugyanis elejétől kezdve nemzeti életünk s ősi alkotmányunk minden institútóit. Így történt, hogy az állam az iskolát és nepnevelést protestáns atyáinkfiainál közvetlen, a katolikusoknál pedig közvetve az egyháznak, hitfelekezeteknek gondjaira bízta.

Kívánja, hogy az állam jövőre se akarja a szülőktől a család nevelési jogait magához ragadni, hogy a gyermekeket a váltakozó politika szellemében valamely általános minta szerint állangépekké képeztesse, hanem tüze ki a célt, mely a népiskolákban eléressék s aztán ügyeljen fel arra, hogy az iskola e célnak, e feladatnak megfeleljen. Hivatkozik Verbőczy hármaskönyvének bevezetése I. részének 9-ik címére, hol mondatik: a szülőket gyermekeik nevelésétől semmiféle hatalom sem fosztja meg.

Úgy találja, hogy a jelen törvényjavaslat megmaradt azon nyomon, melyet a józan ész geniusa kijelölt, miért is halálját fejezi ki a kultusz-miniszternek. Szívesen és komolyan adja a kath. egyház nevében azon biztosítást, hogy az a legösszintébb készséggel fog szövetkezni a kormányval a végre, hogy sorsukkal megelégedett, törvényt tisztelő s a hazáért, királyért éini-halni kész polgárok neveltesenek.»

«Haynald Lajos kalocsai érsek hosszas bevezetés után kifejti, hogy az iskola feladata nemcsak az értelmi kiképzés, hanem az, hogy az embert emberré nevelje. Ezt a közös iskolában elérni nem lehet, mert ott hiányzik a vallásos élet malasztja. Az ily iskola tanítói, megtörténhetnének, a vallás tárgyait gúnyosan adhatnák elő. Sajnálja, hogy a közös iskola felvételét, mert nem hiszi, hogy papíron fognak maradni. A vallás legjobb szövetségese az államnak, a vallás kötelességévé teszi a polgárnak az állam törvénye előtti meghajlást, az államnak tehát az egyházat, mint hű szövetségest, tiszteletben kell tartania. Az állami kérdések csak azon az úton fognak eldöntetni, melyre a vallás erkölcsi világa fényesedik. Ezen okokra támaszkodva, a közös iskola ellen nyilatkozik, tehát a javaslat azon pontjai ellen is, melyek e közös iskolát tárgyalják.

Kruess: Chrysostom pannonhalmi főpát, boldognak érezhetné magát, ha föltétlenül elfogadhatná a javaslatot, mely a conservatív és liberál eszmék vegyülete. A hitfelekezeti iskolákat mostohán fogadja, míg a felekezetenküli iskolákat anyai szeretettel karolja fel. Szónok egész életét iskolában töltötte — azon kérdésre: hivatott-e az állam az iskolában szerepelni? nemmel felel. A nagy francia forradalomban Robespierre fogadtatta el a köztársasággal az iskolai kényszer elvét; a nagy Napoleon követte e példát és saecularizálta az iskolaügyet, elég ok, hogy mi ne fogadjuk el. Szónok a materializmus ellen fordulva, pszichologiai nézeteit közli a lélekről. A katekizmus oktatásától megvárja, hogy a tanulók vérebe átmenjen. A egyes iskolákat a vegyes házasságokhoz hasonlítja. Oldalpillantást vet a tanítóképezdékre is: itt attól tart, hogy oly tanítókat fog nevelni, kiknek működése ellen diktatori hatalomhoz kell nyulni. Az iskolakényszer első lépésnek tartja a kommunizmus és szocializmus felé.»

A képviselőházi tárgyalásnál még különböző nemzetiségi túlhajtott követelések is hangzottak el, de ezekre a főrendek előtt *Pap-Szilágyi József* nagyváradai g. k. püspök felelt meg. «Örömmel üdvözli ezen első iskolai törvényt a hazában, üdvözli leginkább azért, mert az a szegény román népnek, melynek szónok egyik főpásztor, használni fog. Áldja a nagy és nemes lelkű magyar népet, mely szabadságát és kincsét megosztja az ország minden lakosságával. Szerinte mindazon népek, melyek az iskola által a porból és tudatlanságból fölemelkedtek, bámolni fogják tanulni a magyar nemzet magas erényeit, melyet forrobban szeretni s vele a királyért élni, s ha kell meghalni is fognak tanulni.»

Ime, e beszédekben elhangzott gondolatokkal szívünkben emlékezünk meg a népoktatási törvény 40 éves évfordulójáról. E.

EGYESÜLETI ÉLET.

Fontos kérdések. Egyik buzgó főesperes, mint a kath. tanügy lelkes munkása, lapunk útján a következő kérdésekre kér választ a kath. tanítók, iskolaigazgatók, kerületi tanfelügyelők és a főtanfelügyelő uraktól. *Kérdések:* Minő jogok illetik a kir. tanfelügyelőt a kath. iskoláinkban? Minő szerep illeti a kir. tanfelügyelőt egy róm. kath. tanítói egyesületi közgyűlésen? Kötelesek-e a kath. iskolaszékek a tananyagbeosztást és órarendet évenként a kir. tanfelügyelő úrhoz beküldeni? Van-e joga a tanfelügyelőnek azt bekövetelni? Ott, hol az autonómiai szervezetenél fogva a plébánosok, nemesak az iskolaszékek elnökei, de róm. kath. iskolák igazgatói is, folytathat-e hivatalos levelezést a tanfelügyelő a kath. tanítókkal az iskolaszék, illetve az igazgatóság kikerülésével? Van-e joga a kir. tanfelügyelőnek egy vármegyének róm. kath. tanítóit az *egyházi hatóság tudván kívül* a vármegye központjára főispáni beiktatásra idézni, hogy a róm. kath. tanítók a tanfelügyelő vezetése alatt tisztelegjenek? A válaszok a «Népnevelő» szerkesztőségére Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28 sz. intézendők.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulatnak az 1908-9. iskolaévre érvényes hivatalos tankönyvjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve haladéktalanul megküldetik. Tartalmazza az elemi és felsőbb nép- és polgári iskolák, tanítóképzők és egyéb oktatási intézetek használatára egyházhathóságilag és miniszterileg is engedélyezett tankönyveket és tanszereket.

A Szent-István-Társulat új ifjúsági iratai *Károly Ignác: Igaz élet.* Ára diszkötésben 3-60 kor. — *Andor József: Nagy Lajos magyar király.* Ára diszkötésben 4 kor. — *Dickens Károly: Kis Dórid.* Átdolgozta *Filó Károly.* 2 kötet. Ára vaszonkötésben 2 kor. — *Bokor Malvin: A Szirányi-család.* Ára diszkötésben 5 kor. Karácsony közeledtével a könyvkiadók versenyébe a Szent-István-Társulat is beáll, nem főképen a haszonért — mert hiszen akkor másféle könyveket kellene kiadnia — hanem azért, hogy az irodalom eszközeivel, a széppróza vagy komoly elmélyedés fegyvereivel védelmezze a karácsonyi könyvpiac termékeinek legnagyobb része által keményen támadott vallásos gondolkodást, hazafias

meggyőződést, nemzetfönntartó jó erkölcsöt. Az irodalom részéről legnagyobb veszedelem ma az ifjú got fenyegeti. A gomba módon szaporodó s a bac usok ürge-ségével terjedő pornografiáról nem is beszélve, az ifjúság lelkére hat legerősebben az a nagyközönség által már egészen elfogadott modern irodalom is, mely az új filozófiai elméletek, szabadságot és szabadosságot hirdető tanok maszlagát szindarab, regény, vers, novella, karcolat útján terjeszti s tulajdonképen a teljes erkölcsi-telenség, a vaskos pornográfia számára puhítja a lelkek talaját. A hazafiság és vallásosság tendenciája ünnöt, sőt száműzött lesz még az ifjúsági irodalomból is, ahol pedig mégis megmarad, ott legtöbbször olyan esetlen formában, a kivívásnak olyan föltűnő látszatával, s a hajanál fogva előráncigaltságnak olyan sablonosságával mutatkozik, hogy még a gyermekek naiv és könnyen buzduló lelkében is csak kellemetlen visszhangot támaszt. A Pósa bácsi-féle versikéknek lármás és puffanó pátosza már a gyermekeket sem tüzei s a kenetességtől esepelő jámbor olvasmányok is csak céljukkal ellenkező hatást érhetnek el. Kell lenni tendencianak az ifjúsági irodalomban, enélkül még a pusztán altatásra vagy esztétizásra szánt dajkamesék értékén is alul marad az ifjúsági irat beése, de ennek a tendenciának olyan nemes formában s a tolkodásnak annyira minden látszata nélkül kell kidomborodni, mintha nem is a földolog volna, hanem csak véletlen, esetleges conclusioja az elbeszélte történetnek vagy elmélkedésnek. A jó ifjúsági iratok e kellekeinek pompásan megfelelnek a Szent-István-Társulat új ifjúsági iratai. *Károly Ignác Igaz élete* a mindennapi élet apró-cseprő bajain, botlásain, erényein, jó és rossz szokásain keresztül mutatja meg a jó Istenhez vezető utat. Minden fejezetének az a tanulsága, hogy az aprólékos bajok és örömök között miképen lehet Isten szeretetét átvenni a gyakorlati életbe s ezáltal miképen lehet nem a világ mértéke, hanem a keresztény lélek igazsága szerint boldognak lenni. Az erények és hibák mérlegelését nem az elmélkedő próza nehezebben élvezhető formájában, hanem azt mondhatnók: anekdotázva adja, s így a könyv sohasem unalmas, minden lap arra esabít, hogy a következőt is végigelvezeze ifjú olvasója. Regény segítségével plántálja a fiatal-ság szívébe a munka megbecsülésének és dicső-tának elveit *Bokor* Malvin. Szembeállítja a régi világ dorgotalan s ezért könnyen elbukó társadalmát az újkor szorgalmas, esze és két keze munkáján kívül egyedül Istenben bizó embereivel s ügyesen szótt mese keretében azt az eredményt hozza ki, hogy annak a régi világnézetnek nincs többé létjogosultsága: csak az boldogulhat, aki dolgozik s a dolgozók közül is csak az, aki a munkában nemcsak az anyagi javak fölhalmozásának eszközét, hanem a tevékenységre született ember erkölcsös természetének nemes nyilatkozását látja. *Bokor* Malvin regénye mellett *Dickens* munkáiból is dolgoztatott át egyet a Szent-István-Társulat. Naivitás volna itt fölfedezni *Dickens*-t, azt azonban minden munkájának átdolgozásakor ismételnünk kell, hogy e munkák épen azokat az elveket iparkodnak elültetni olvasóik lelkébe, amelyek leginkább hiányoznak a magyar társadalomból. Utóljára hagyjuk *Andor* József történeti élet-rajzát, mert ezt nemcsak az idej, de általában az utóbbi évek egyik legsikerültebb ifjúsági iratának tartjuk. A mai történelemre dühös irodalomban fehérholló a multnak ilyen szeretetével, ilyen ismeretével s a tárgyalt korba való érzelmi és értelmi beilleszkedésnek ilyen készségével megírt könyveeske. Nem száraz adatokat, nem is mesterkélten kiszinezett mesés részleteket ad *Andor* József. Történeti hűségnek mindenben megfelelő históriája a diósgyőri kolostor öreg szerzetesének pennája alól folyik. Színesen, szeretettel, lelkesedéssel ismétli azoknak a szavahihető embereknek elbeszélését, akik látói-hallói voltak a nagy király viselt dolgainak s az előadás közvetlenségét szerencsésen fokozza a nyelv régies bája. Biztosra vesszük, hogy *Andor* e könyve csakhamar igen kedves olvasmánya lesz az ifjúságnak. Katholikus irodalmi vállalatokkal szemben rendszeren az a panasz, hogy nem versenyképesek. Igaz

ugyan, hogy ez a panasz szintén rendszeren nem egészen igazolt s inkább csak a lelkiismeretek elaltatására való — az ifjúsági irodalmat illetőleg azonban ma már hála Istennek, semmi jogos alapja nincs. A Szent-István-Társulat ifjúsági iratai végigsisérhetik a kis diákok egész tanulói pályáján. Minden korában szerezhettünk neki alkalmas olvasnivalót e munkák közül, nem kell idegenbe menni rosszszellemű vagy közömbös könyvekért. Mostani újdonságai értékes gyarapodását jelzik ennek a becses gyűjteménynek, megszerzésüket melegen ajánljuk mindazoknak, akiknek kis Jézuskája könyvet akar hozni karácsonyi ajándéknak.

A Szent-István-Társulat népies pártoló tagsága.

Kulturális intézményeink közül egy sem végzi a keresztény erkölcs tanaihoz igazodó népművelést olyan hatályosan és céltudatosan, mint a Szent-István-Társulat. Öt évvel ezelőtt alapított pártoló tagsága a legklasszikusabb íly irányú irodalmi vállalkozás. Két korona évi tagdíjért olyan és annyi olvasnivalót ad, amennyivel a Katholikus Népszövetségen kívül semmi más vállalat még a kétszer-háromszor magasabb évi díjakat sem viszonzozza. Az idén ismét négy kötetet adott tagjainak s ezek között egy olyan sinés, amelyiknek nagy hasznát ne vehetné az egyszerűbb olvasó. A naptár már nem is irodalmi mű esupán, hanem nélkülözhetetlen házi szerszám. Az Új kis tükör III. méltó folytatása az eddigi kettőnek s a fizika okvetlenül tudni való eredményeit ismerteti. A kisgazda útmutatója arany tanácsokkal szolgál a földmvelőknek, a Szentek élete pedig az esztendő három első hónapjában ünnepelt szentek élet-történetét elbeszelve hűhűségre, jóbán való állhatatos-ságra s elveinkért való önfeláldozásra lelkesít. A korábbi évek kiadványainak szellemét hűen megörizve, azoknak terjedelmét azonban egyre bővítve, új könyvecskéivel is a megalapítása óta folyton vallott nagy célját szolgálja a Szent-István-Társulat: a katolikusok öntudatra ébresztését s a katolikus elveknek az élet minden viszony-latában való alkalmazását.

Szepessy László: Hit és haza. Vallásos és hazafias elbeszélő költemények szavalókönyve. Füzve 4 kor., díszesen kötve 5-60 kor. Az új szellemi irányok, akár a filozófia, szociológia vagy a költészet mezején igyeke-znek is érvényesülni, mindig a régiéknél omladéka, romjai között akarnak gyökeret verni. Előbb ki kell úzni az em-berek lelkéből a tegnapi és tegnappelőtt megszokott, kényel-mesre taposott, elnyűtt ideáit, mert csak ezeknek bukása, esődje után lehetnek urak a holnap sokat, mindent ígérő új gondolatai. Mota csak szellemi élet folyik a világon, mindig ez volt az eszmék váltakozásának rendje és módja s különbség legfőlegb annyi mutatkozott az egyes korok forrongásaiban, hogy az új rend egyszer radikálisabb tisztogatást követelt, máskor azonban kisebb változásokkal is beérte. Néha a lelkes, fanatikus és erejükkel nem igen számoló proféták hadat üzentek a lelkeken uralkodó eszmék egész tömegének: egyformán halálra szánták az ifjakat és öregeket; tabula rasa-t akartak a ma, uk ideai számára, nem gondolván meg, hogy ilyen nagy ugrások eredményesen nemcsak a természeti, hanem a szellemi irányban sem hajthatók végre. A modern magyar költészet hangos szószólói szellemi életünkben ma ilyen gyökeres változásokat óhajtanak. Költemények, prózáik, esztetikai értékeléseik halált kiáltanak a tegnapi fejére. A régebbi magyar irodalomnak soha meg nem ingatott szellemi oszlopait döngetik s olyan eszméket és elveket akarnak bontalanná tenni, amelyeket mindig szellemi életünk tengelyeinek tartottunk. Versük és prózájuk hivalkodva gyalazza megcsontosodott vallási, erkölcsi és nemzeti gondolata-inkat. Amiórt hatvan évvel ezelőtt meg vétér is ontotta a magyar költő s ami szinte egy ezredév óta a lelkesítés kimeríthetetlen kútferrásául kínálkozott lantosaink-nak: a haza és a hit ma már nem tüzelnek, ma már nem hozzák forrongásba a költők lelkét, vagy ha igen, akkor is csak negatív irányban. Egymásután jelennek meg a verses könyvek, novellák és esztetikai cikkek, melyek mind a mi hitünk, morálunk és hazaszeretetünk

esüffatételének dicsőségét hirdetik. Jönnek a költők, akiknek mindennapi imádsága a mi ideáljaink káromlása, akiknek szenvedélye a mi tradícióink lerombolása s akiknek meghallgattatása és diadala csak erkölcsünk meglazulása, a magyar társadalom eddig még úgy ahogy megőrzött morális javainak gyors elherdálása lehet. A gyávák és alkalmazkodók elámitására és megfélemlítésére ráütik irányukra a modernség és haladás bélyegét s most már nem egyesek vagy kis körök, hanem egyenesen az új idők szelleme nevében követelik bomlott ideáik fölmagasztását. Ezzel a napról-napra jobban terjedő iránnyal szembezállani, boldogulásának nemcsak a kritika, hanem az ellentétes szellemű alkotások fegyvereivel is gátat vetni, épen a veszedelem gyors terjedése miatt elsőrendű kötelesség. S e kötelesség teljesítésének derék és tehetős munkásai között mindig az első sorokban látjuk Szepessy Lászlót, e soraink címűl fölirt kötet szerzőjét. Kötleményeit ismeri az egész katolikus Magyarország. Katolikus ünnepély ma már alig mulik el Szepessy László műveinek szavalása nélkül. Kötészetének kedvenc témái a magyar mult legkatholikusabb időszakának hősei. Szent István, szent Imre, szent László, szent Erzsébet és boldog Margit dicsőségét kevesen énekelték meg az övénél nagyobb lelkesedéssel. Kötészet egyformán meghatja és magával ragadja az ifjak és öregek lelkét, mert a komolyabb vallásos költészet mellett a gyermekeknek szóló poézisben is úgy jeleskedik, mint kivüle ma kevesen. Az előttünk fekvő kötet nem adja egész költői arcképét Szepessy Lászlónak, mert ebben műveinek csak egy részét gyűjtötte össze. Azokat, amelyek már eddig is szerepelnek minden katolikus ünnepély műsorán, amelyeket a legelső magyar zeneszerzők dallamai mellett országszerte énekelnek és szavalnak s amelyek előreláthatólag igen sokáig lesznek még ifjúságunk vallásos és hazafias buzgósága felkeltésének és ébrentartásának pompásan beváló eszközei. De ha fogyatékos is az ezen kötet alapján megrajzolható írói arckép, egy pár lényeges vonást már ezek a költemények is megadnak. S épen az egész arckép legkarakterisztikusabb vonásait. Látszik belőlük a még talán zabolázatlan, de épen azért föltétlenül erős képzelőtehetség, a nagy formai készség — mely Szepessy műveire valóssággal esalogatja a zeneszerzőket — s mindenekfölött a törhetetlen, erős vallásos érzés. Mind olyan tulajdonságok, amelyeket ha valaha, ma ugyancsak meg kell becsülnünk.

Bourget Pal: *A világ. Franciaából fordította Győri Károly.* Bourget Pál híres regényének magyar fordítását jóval megelőzte híre. Tavaly már drámai földolgozása is óriási sikert aratott hazájában, melynek jelenkori társadalmát oly ritka művészettel rajzolja. Egy család történetében bemutatja az új egyházpolitikai törvények által tönkretett francia nemzet egész nyomorúságát. Darras Albertnek feleségének és fiának rettenetes összeütközése egész társadalmi osztályokkal, ezer meg ezer lelki egyensúlyában megzavart embernek tragédiáját személyesíti s a tragikus összeütközések bonyodalmaiból, mint ennél a földült békéjű családnál, a társadalomra nézve sincs más kivezető út, mint az egyházhoz való visszatérés. A nulla salus extra Ecclesiam gondolatát meggyőzőbb erővel régen nem olvastuk vagy hallottuk bizonyítani, mint aminővel Bourget regényében történik. Az eredeti regény szépségeit nem tompítja Győri Károly fordítása. A Szent-István Társulat keresve sem találhatott volna átültetésre alkalmasabb és inkább időszzerű francia regényt. Ára 3 korona.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Köszönetnyilvánítás. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Vajda* Odön zirczi apátnak, aki Kelemenhalom és Róbertvölgy pusztákon 10.200 korona költséggel egy-egy új róm. kath. elemi iskolát építtetett, azokat a törvény követelményeinek megfelelően felszereltette és azokhoz, az 1907. évi XXVII. t.-c.-ben előirt törvényes illetmények biztosítása mellett, okleveles rendes vándortanítót nevezett ki, elismerését és köszönetét nyilvánította.

Jubiláló főnöknő. A budapesti szent Margit-intézet növendékei *Morray* Valéria főnöknő névünnepe alkalmával, ki egyuttal most üli 30 éves jubileumát, hogy a rendbe beöltözöt, szép ünnepségeket rendeztek. Az érdemes főnöknőnek, kinek vezetése alatt a Mária nővérek intézetei úgy felvirágoztak, jubileuma alkalmából a Szentatya is áldását küldötte. Az intézet volt növendékei is nagy számban rották le az ünnepségek után tanítványi hálájukat az intézet érdemes vezetője iránt.

Adakozás. *Aredik* Lukács erzsébetvárosi ker. esperes és *Popp* József sárpataki plébános a sárpataki (Nagyküküllő m.) róm. kath. iskola tanítói és ifjúsági könyvtárait nagyon szép és értékes könyvekkel gazdagították. Az iskolaszék e helyen mond köszönetet adományukért.

Ünnepély. A sárpataki róm. kath. iskolában nov. 29-én X. Pius 50 éves áldozásának emlékére *Popp* József plébános és *Paál* Elek kántortanító iskolai ünnepélyt rendeztek. Meleg érdeklődéssel vett részt ezen a hitközség apraja nagyja sőt reformátusok is számosan megjelentek. *Popp* József megható szavakkal ismertette X. Pius-t és élettörténetét.

Köszönet. A Szent-István-Társulat a sárpataki róm. kath. iskola szegény tanulóinak 124 drb. tankönyvet ajándékozott. A tanulók nevében mi mondunk ezért köszönetet. *Popp* József isk. széki elnök és *Paál* Elek kántortanító.

A temetési búcsuzatókkal való visszaeelés. (*Hozzászólás.*) Nemrég egyike a nemzet amaz igazi napszámóinak, kiknek hú közreműködése nélkül — s ezt nyíltan vallom — a papság még oly odaadó munkássága is meddő maradna — fölcsólitott: közölném véleményemet a búcsuzatókról a «Népnevelő»-ben annál is inkább, mint-hogy épen e tárgyban pl. a 47-ik számban is ezidő szerint hozzászólások folynak. Szívesen teszem. Előre ki kell jelentenem: «nem mai gyerek» vagyok — s így a búcsuzatók különféle fajtáiból is jócskán hallottam sőt vagy 20—25 éve lehet, hogy azt is hallottam pengetni, hogy a búcsuzatókat el kellene hagyni. Nem tagadom, olykor-olykor egy-egy farsangi dallamú keserves tákalmány, talán mint másokat, úgy engem is megdöbentett. De dacára ennek, ma mégis a búcsuzatók fentartása mellett foglalok állást. Azon, hogy akadnak tán számosan is, kik a búcsuzatókat kiküszöbölni szeretnék, nem kell csodálkozni. Új korszakot, mondjuk az ébredés modern korát éljük. Az új, a modern mindig ellensége a réginek; pedig nem olvastuk vagy régi. Az elsíratás tévesztett módjai mosolyt fakaszthatnak, de a jó búcsuzató nyomán támadó könnyek megkönnyebülést okoznak, vallásos érzelmek virágait öntözik, azért azt hiszem, alig volna okadatolt ennek a szép alkalomnak megvonása. Nagyjait, barátait, sorosait nem búcsuzatja el az intelligencia, persze prózában? Miért volna hát a vers mögötte a tökéletlenebb prózának? Persze a rossz búcsuzatók kinek kellenek? De hát nem volnának jó búcsuzatók a világon? Tessék gondoskodni, hogy legyen. Annyi ezer tanító között nem volnának olyanok, kiknek gyűjteménye kiállja a kritikát? Magam is ismerem ilyent. Álljanak össze s lesz megfelelő gyűjtemény. A állam nem stimmel az érzelmekkel, a hangulattal? *Edvárd király* is nemrég azért rendelte el, hogy a «God save the King» hymnus dal-

lama gyorsítottassék: mert a lassút, a vontatottat nem tartotta egyezőnek az ünnepélyességgel. A «Hazádnak rendületlenül» meg az «Isten áldd meg a magyar»-t tessék gyors utemben énekelni, s lesznek, kik táncra perdülnek, holott saját dallamméretükben mindkettő mászerű, hisz kalaplevéve énekeljük. Csak a búcsuzatóknak nem volna alkalmas dallamuk? Az uri búcsuzatók is bosszantanak, ha nem sikerülnek. Az a nép, ahol a búcsuzató szokásos, nagyon meg van elégedve a jó búcsuzatóval. Ne bántsuk, aminek belyébe jobbat állítani nem tudunk. Keszü. *Csonka Nándor* plébános. *(Hozzászólás.)* A halottbúcsuzatás oly régi szokás, a temetésnek, mondhatni kiegészítő része, hogy arról lemondani sok helyen úgyszólván lehetetlen, azért ne is próbáljuk a temelési szertartásokból teljesen kihagyni akarni, ehelyett legyünk inkább azon, hogy csak jó búcsuzatókat használjunk. Az volna a legcélszerűbb, ha a «Népevelő» vagy az «Egyházi Közlöny» az egyházmegyei hatóságokkal egyetértve, kezébe venné ez ügyet és pályázatot hirdetne oly búcsuzatókra, melyek úgy az Egyház által megkívánt komoly vallásosságának, valamint a hozzávaló költészetnek és zenének megfelelőek: a legelőkeltebbeket ki kellene választani, egyházi jóváhagyás mellett kiadni és kötelezővé tenni mindenképp: a többitől «saját alkotásoktól», melyek legtöbb esetben gyarló munkák, el lehetne tiltani a kántorokat, mint ahogy a magyarellenes tankönyveket tiltja ki az iskolából a minisztérium. Ezt annyival is inkább keresztül lehet vinni, mert hiszen a «Circum dederunt me» etc is határozottan elő van írva, mást nem szabad énekelni; ugyanígy nem volna szabad más búcsuzatót sem énekelni, mint azok közül, melyek egyházi hatóságilag jóváhagyottak. Minthogy pedig ezek állandók volnának, a nép is eltanulná és énekelné, ami sokkal ünnepélyesebb, mintha a kántor maga énekel csak. Sőt a kántorokra nézve könnyítés is volna ez, nem fáradsa ki annyira. Eltiltották a prefáció orgonakíséretét, holott előbb minden jóra való kántor nagyobb ünnepek alkalmával kísérte a pap énekét: pedig ez nem vált neveltségessé, mint sok búcsuzató! Es dacára, hogy el lett tiltva, mégsem tapasztaljuk káros következményeit ez eljárásnak. Sőt, ezek által elérnők, hogy igazi búcsuzatókat használunk és vallásunkat sok gúnytól menthetnők meg. Adja Isten, hogy törekvésünket siker koronázza! Fülesen. *Huszárk Béla*. *(Hozzászólás.)* Néhány szerény észrevételem volna a «Népevelő» f. év 42. számában «A temetési búcsuzatásokkal való visszaélés» című közleményre. En csak a búcsuzatás mikéntjére vonatkozólag kívánok néhány megjegyzést tenni. A búcsuzatás, mint a mélyen tisztelt kartárs úr megjegyezte, csak kínos vergődés. En hozzá teszem, még a kiváló hangúra is, ha a hangját túlzásba viszi. Hogy a búcsuzató nem valami esztetikus módon lesz előadva némely helyen, megengedem. De hogy a búcsuzatóval épügy meg lehet közelíteni a szépet és úgy előadni, mint barmi más gyászéneket, az is bizonyos. Hogy nem minden kántortanítónak van jó hangja, az igaz. De a temetésnél azt hiszem, nem az a cél, hogy a magas, vagy esetleg a kontra e-ét énekeljük, brillirozzunk, hanem hogy az éneket szolidan, minden erőltetés nélkül énekeljük. Vagy talán csak az a kántor énekl jól és szépen a búcsuzatót, akire a hívek azt mondják: «Még a falu végére is elhallatszik, ha a mi kántorunk ráteszi?» Szerintem a név kiéneklése sem olyan visszatetsző, amint a mélyen tisztelt kartárs urak állítják. Van több jó búcsuzató könyvünk és azokban elég csinos, a poetika követelményeinek megfelelő szöveg. Végre talán a hagyomány és kegyeletes szokás is nyom valamit a latban, az anyagokat nem is említve. Röviden összefoglalva, a búcsuzatót, de csakis az olyan búcsuzatót, melyben semmi izléstelenység és túlzás nincs, helyeslem. Ragály. *Beesák Antal* kántortanító.

Éltrevaló indítvány. *Bálinth Zoltán* etédi kántortanító, az udvarhelyi róm. kath. tanítóegylet sóvidéki fiókkörének 1908 év nov. hó 26-án Székelyszentléleken tartott közgyűlésén hosszabb indokolás után a követ-

kező indítványt terjesztette elő: Hívja fel e tanítóegylet a vármegyében levő tanítóegyleteket, hogy a törvény hatósági bizottság útján intézzenek feliratott a m. kir. Belügyminisztériumhoz, hogy a legközelebb benyújtandó, a községek rendezését célzó törvényjavaslatban mondassék ki, miszerint a községi képviselőtestületnek hivatalból tagja a tanító. S ha ez megvalósul, így tudja a tanító — a tisztviselőkkel karoltva — a népevelés ügyét igazán szolgálni. A közgyűlés az indítványt elfogadta s feliratot intéz a *Magyar Kath. Tanítók Országos bizottságához* is, hogy ez ügyben a kellő lépéseket tegyék.

Analfabéták oktatása. A Székely-Társaság Udvarhely megye néptanítóhoz felhívást intézett, melyben a választói reformjavaslatnak az analfabétákra vonatkozó intézkedései miatt arra hívják föl a tanítókat, hogy a megyében lévő analfabétákat tanítsák meg írni és olvasni. A társaság főhívásában 400 koronát tűzött ki jutalomképp azon tanító részére, aki az analfabéták oktatása tekintetében a legnagyobb eredményt képes felmutatni. A társaság hazafias és kulturális szándékának előmozdítása céljából támogatásra hívta föl a megye közigazgatási bizottságát. Arról értesültünk, a *Kath. Népszövetség* már régebben megindította a mozgalmat az analfabéták tanítása érdekében s több helyen már meg is nyitottak a tanfolyamok.

Gyermek könyvtár. Nagyfotosságu kulturális intézményt létesítettek Hamburgban. Gyermekkönyvtárt alakítottak azoknak a gyermekeknek a számára, akik a szülői házban nem részesülhetnek gondos nevelésben és sok idejüket töltik el csavargással. A könyvtárban, kivált az esti órákban nagy számmal tartózkodnak az iskolásfiús és leányok, ott tanulják meg leckéiket és készítik el feladataikat, majd a hátralevő időt olvasgatóssal töltik el. Egy hölgy ügyel fel rájuk, aki teljesen díjtalanul végzi a dolgát. A könyvtárban jelenleg negyedszáz kötet szolgálja az ifjú lelkek nemesítésének az ügyét. Az eredmény már eddig is kitünő. Sok gyermek, aki azelőtt céltalanul bolyongott az utcákon, most naponként szorgalmasan ellátogat a könyvtárba, a kellemesen fűtött helyiségben gyarapítja szenge tudását és nem kell neki künn a hidegségben bolyongani. A városi tanács felszólította az egyes iskolák igazgatóságát, hogy hívják fel a növendékek figyelmét a könyvtárra. Nemsokára a többi német városokban, valamint Angolországban és Amerikában is létesítenek gyermekkönyvtárakat.

Halálozás: k. Molnár József kúrszentmiklósi kántor főtanító neje és öt kesergő árva édes anyja november 28-án éjjel meghalt. A ritka vallásos nő — aki gondos odaadó szeretettel áldozta minden idejét férje és családjának — szorgos munkásságát kiterjesztette az egyházra is. A most épült új templom részére 8 különféle színű lobogót, 4 fekete és 8 piros minster ruhát készített. Szép hangjával sokszor indította könyvekre az ájtatos híveket, amidőn férje oldalán remek énekeket zengetek együtt a rajta most könyörülő irtalmas Istenhez. Temetése óriási részvét mellett végeztetett. A jó Jézus, akit annyira szeretett, hogy kétszer felvette a haldoklók szentségét, adjon neki örök nyugodalmat. — *Berkovich József* nyugalmazott alsó sághi róm. kath. kántortanító a koronás érdemkereszt birtokosa, Szepetneken (Zala m.) 1908. évi dec. hó 3-án a haldoklók szentségében való részesülés után, 83 éves korában, aggkori végelgyengülés következtében, az Urban elhunyt. Az ő. v. f. n.

Szerkesztői üzenetek.

Lapunk szerkesztője súlyos betegségéből felépült, elhagyta a Vöröskereszt-kórházat s most már ő látja el a lap összes szerkesztői teendőit. Köszönetet mond mindazoknak a nagyszámú tisztelőinek, kik betegségét részvétellel kísérték; de hálás köszönetet mond Wohlmuht Erno

urnak, a Szent-István-Társulat belső tisztviselőjének azért, hogy ezidő alatt a szerkesztést végezte.

H. Szatmár. Miután a «M. Á.» megszűnt, csak itt felelhetek utólag olvasott közleményére. 1. Igen, tudok és akarok a kath. tanügynek dolgozni; van hozzá tehetségem és jellemem kipróbált; akaraterőm edzett, megedzette a harc és a komoly öntudatos munka. Ha Isten kegyelme egészségemet megtartja, az ön mindenestre méltánylandó kívánságainak teljesülését is elősegítem. Rajtam nem mulik semmi. De hát mindezt ön is ismeri, amikor azt mondja, hogy «a magyar kath. tanítószó országos szervezete példászerű». Ugyan kérem, ki fáradott ezért legjobbat!? Kinek a tudása és akarata volt ebben a sikerben a főtenyező!? De meg ki alatta chéz a munkához a legfontosabb eszközt ingyen, a hivatalos organumot, ami nélkül tudás és akarat tehetetlen lett volna, ha nem a Szent-István-Társulat azzal, hogy 14 évvel előbb saját terhére megindította és kiadja a «Népművelő»-t. Ami, ha nem is minden, de legalább nem semmi. Legyünk igazságosak és hálásak. 2. Tankönyvet hivatalos lapunk csak akkor ismertett és hirdet, ha azt a hivatalos bírálókat kath. iskolákra engedélyezte. A kiadóhivatal meg még pénzért sem hirdet nem engedélyezett könyvet. Ez oly elv, ami érthető és elfogadható. 3. A kiadóhivatal nem tarthat írói színvonalon álló íródiákat: azért azzal a levélkével a szerkesztő tudását kipellengérezni izléstelen dolog volt. 4. Szolgálatot tesz annak az ügynek, amit szavai szerint szívén hord, ha dr. Sz. Jordán Károly apát urnak, a Tanács egyházi elnökének a háromtagú küldöttséghez intézett szavait hozzánk közlés végett beküldi. Különben béke velünk. — **C. Budapest.** Igen, olvastuk a Religionak D-hez intézett szerkesztői üzenetét. Abban mi is régen dolgozunk, hogy a lap bővíljen. Talán sikerül a pécsi kartársak mozgalmával célhoz jutni. A folyóirat nem volna megoldás, mert a kath. tanügyi mozgalmaknak legalább hetenkint megjelenő és külön organumra van szüksége. Szív nélkül nincs vérkeringés. — **Sz. Z. Budapest.** A jogos kritika elől nincs okunk elzárkózni. Tespedés van ott, ahol nincsenek eltérő vélemények. Azt azonban tapasztaltuk, hogy a külön vélemény néha megbizhatatlan intencióból ered. Hej, mert de sokak nem nézik jó szemmel azt, hogy a kath. magyar tanítószó országos szervezete példászerű és az u. n. közösök országos bizottsága egy élőhalott. De ezek jegyezzék meg, hogy az általános országos tanítói szervezetekben a kath. tanítószó mindenkor csak a népség-katonaság szerepére volt és van utalva. Ha ami országos szervezetünk életerős, az csak azt igazolja, hogy a vallás forrásából meríthető a tanítói élet minden ténykedéséhez, így az egyesületi munkássághoz is a teremtő erő. — **K. M. Pécs.** Köszönet. A kitarító munka meghozza az eredményt. — **B. F. Torja.** Az ügyben lelkiismeretesen eljárunk. Az információkról értesítjük. Hálás köszönet. — **K. D. Esztergom.** Megkaptuk. A felterjesztést elkészítjük. — **H. F. Tat.** Nem. — **Sch. B. Hvágyása.** Olvassa el az 1907. évi XXVII. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 25. §-át vagy a Tanítók Tanácsadójának most megjelent V. kiadásában a 154. oldalon mondottakat. — **P. J. Szfalu.** Ez ügyben forduljon felettes egyházmegyei hatóságához. — **Tapasztalatlan.** Jelentkezék a legközelebbi hadkiegészítő parancsnokságnál. **Kántortanító, Dobóruszka.** 1. Irja meg, mit értenek azon a vidéken «agybér» alatt. 2. Köteles. 3. Lásd az 1. pontra adott választ. 4. Az iskolafentartó. 5. Nem. 6. Véleményünk szerint nem. De a község sem kényszeríthető ilyenre. 7. Erről csak az adókiegészítő-bizottság adhat fölvilágosítást. — **Gy. K. Ülke.** Tankönyvkéziratát küldje be a Szent-István-Társulat igazgatóságához, mely a továbbiakban intézkedni fog. — Több levélre a jövő számban felelünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Nyitrapasztói róm. kath. kántortanítói állásra december 20-ára pályázat hirdettetik. Jövedelem 1000 korona. *Iskolaszék.* 709 1--1

Barslédecz (Bars m.) róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra december 21-re pályázat hirdettetik. Tannyelv: magyar. Javadalma: 1000 korona; ebből 900 kor. államségély; 100 korona a község pénztárából kertillemény fejében 20 korona. Lakása két szoba és konyha. Kellően felszerelt kérvények a barslédeczi róm. kath. iskolaszék elnökéhez küldendők. Barslédecz, u. p. Nyitra-Ghymes. *Borbás László,* plébános, iskolaszéki elnök. 708 1—1

Az ábrahám (Pozsony m.) róm. kath. iskolához osztálytanító kerestetik. Javadalma egy butorozott szoba, 4 ürméter hasábfá, 800 korona készpénz és megfelelő államségély. Kötelessége egy tanterem és az ismétlőiskola vezetése. Pályázhatnak okl. tanítónők is, de okleveles, nőtlen férfitanító, ki szövetkezeti könyveléssel hajlandó foglalkozni — illő honorárium fejében — és orgonálni tud, előnyben fog részesülni. Állás azonnal elfoglalható. Tót nyelv tudása szükséges. Kérvények *Brázda Antal* plébános címére legkésőbb dec. 26-ig küldendők be. 705 1—1

A drahóci (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra dec. 28-ig pályázat hirdettetik. Javadalma: megfelelő lakás, községtől 425 kor. 78 fillér, stóla 280 kor., alapítványok 59 kor. 52 fillér, szántóföld 9 kh. 628 ööl mit maga művel. párbér kb. 50 p. m. rozs, 10 köbméter kemény tűzifa. A kántortanító szükség esetében segítkezik a plébánosnak a szentmise előkészítésénél. Az állás azonnal elfoglalható. Folyamodványok dec. 24-ig plébániahivatalnál benyújtandók. Személyes megjelenés kívántatik. *Iskolaszék.* 704 1—1

Hontnádasi róm. kath. iskolaszék nyugdíjazás folytán megüresedett kántortanítói állomásra pályázatot hirdet. Javadalmazása: 11 hold 1093 ööl szántóföld és 2 hold 269 ööl rét. A szántóföldek közül az összes munkát a hívek teljesítik, a trágyázást kivéve. 880 ööl legelő s 32 ürméter tűzifa a tanterem fűtésén kívül. Párbér címén 1240 hektoliter buza, két akó bor, 784 mm. széna. Tandíj fejében: egy tanuló után 1/3 pozsonyi mérő vegyes gabona, a tanulók száma 60—70 körül váltakozik. Ismétlő iskola után 40 koronát, községtől 84 koronát, stóla és alapítványokból 70—80 koronát kap. Lakása két padlózott szoba, konyha és kamrából áll istálló és 1/4 hold kerthasználattal. Kérvények december 31-ig bezárólag a hontnádasi róm. kath. iskolaszékre címzendők. A választás napján személyes megjelenés kívántatik. A választás 1909. évi január hó 12-én fog megejteni. Tannyelv magyar-tót. *Iskolaszék.* 701 1—1

Pécsi egyházmegye.

A bános-i kántortanítóságra f. hó 12-ig pályázatot hirdetek. Jövedelme 968 kor. készpénz, 2 ööl hasábfá, és lakás. Abaliget (Baranya m.) *Kopári Gyula* iskolaszéki elnök. 692 2—2

Székesfehérvári egyházmegye.

A csákerényi kántortanítóságra pályázat hirdettek. Javadalmazása: kétszobás lakás, pince, istálló, fészer,

éléskamra. Kert a belsőségben 151 □öl, tágas udvar, 18 kat. hold és 1208 □öl földdel, bérbe adva 624 kor. mintegy 50 pozsonyi mérő rozs 260 kor. pénziletmény 70 kor. Az uradalomtól 18 méter dorongfa, házhoz szálítva 64 kor. ismétlők tanítási díja 42 kor. Szentmise alapítványok és ostya sütés 16 kor. 28 fillér. Stóla körülbelül 50 kor. Uradalomtól faggyu és husfejében 2 kor. 10 fillér. Az adót a kántortanító köteles fizetni. Kötelessége a kántori teendőknél kívül a IV—VI osztályban fiú és leány iskola vezetése. Sajátkezüleg irt pályázatok kántortanítói oklevéllel, működési bizonyítvánnyal felszerelve *7. hó 21-ikéig* a kerületi esperes kanonok *Keisler János* ur címére Fehérasca küldendők. 22-én d. e. 10 órákor próbaéneklés. Állás azonnal elfoglalandó. Úti költség nem térítetik. *Kovács Alajos* plébános, elnök. 703 1—1

Szepesi püspöki megye.

A tót tanvelvő helivagasai (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állásra *dec. 31-ig* pályázat hirdettek. Fizetése törvényes készpénz, havonként fizetve. 706 1—2

Szombathelyi egyházmegye.

A rohonci (Vas m.) magyar nyelvű róm. kath. fiúiskolánál ujonnan rendszeresített osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. A tanító javadalma: 1. Lakás. Es pedig 1909. szept. 1-ig egy szoba, 1909. szept. 1-től kezdve két szoba, konyha, éléskamra, fakamra és padlás. 2. Készpénzfizetés: a) a hitközségtől negyedéves előleges részletekben évi 100 korona, b) államsegély évi 900 korona, c) a hitközségtől kert ellenértéke gyanánt negyedéves előleges részletekben évi 20 korona, d) a hitközségtől papenz gyanánt negyedéves előleges részletekben évi 0 korona. Összesen évi 1070 korona. Az osztálytanító kötelessége: a neki kijelölt osztályt (esetleg összevont osztályokat) a szept. 1-től június végéig terjedő szorgalmi időben vezetni. Az ismétlő iskolát a két kántortanítóval főlátva külön díjazás nélkül vezetni. Az összes fiútanulókat isteni szolgálatra elvezetni s rájuk ott felügyelni vasár- és ünnepnapokon az egész szorgalmi időben s a téli hónapok kivételével hétköznapokon is. Pályázati határidő *dec. 21.* Az állomás elfoglalandó újévkor. *Honti Béla* plébános, iskolaszéki elnök. 700 1—2

Váci egyházmegye.

Ujszászon (Pest m.) eltávozás foytán megüresedett tanítói állásra *dec. 21-ig* pályázat hirdettek. Fizetése 1000 kor., lakás. Kötelessége egy osztályt önállóan vezetni. Az állás január 1-én foglalandó el. *Iskolaszék.* 702 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Sármellek (Zala m.) róm. kath. iskolaszéke egy osztálytanítói állásra *dec. 28-ig* pályázatot hirdet. Javadalma 1000 kor., egy szobából álló lakás fűtéssel és takarítással. Kötelessége az iskolaszék által megállapított osztályban tanítani, a kántorizálásban segíteni, tanköteleseket az istentiszteletre vezetni s ott rájuk felügyelni. Kérvények *Vida János* plébános, iskolaszéki elnökhez küldendők. 707 1—3

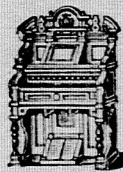
A szentgyörgyvári róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: lakás, melléképületeken s kerten kívül 12^{991/1200} hold szántóföld, 3^{13/1200} hold rét. Lélekgabona címen 27 mérő rozs, 6 öl tűzifa és 8 darab marha és sertés legeltetési joga. Ezekon kívül különböző címeken mintegy 446 korona készpénz. Kötelessége a mindennapi és ismétlőiskolákat tanítani, az összes kántori- és a díjvelében foglalt egyéb teendőket végezni. Választás *december 22-én* délelőtt lesz személyes megjelenés mellett. Az állást a karácsonyi ünnepekre el kell foglalni. Pályázók kérvényeiket a plébániahivatalhoz (Szentgyörgyvár u. p. Alsó-Páhok, Zala m.) küldjék be. 699 1—1

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11/B (Tisztviselőtelep.)

Pedális harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekké templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. **Bérmentes szállítás az utolsó vasúti állomáig.** Tanerőknek s lelkészeknek különös szavalékengedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentes. Részletfizetés engedélyezve. 796

Egyházi Uj Népénektár.

Ima- és énekeskönyv **Máté János** kántortanító által 1876—1908. sz. alatt jóváhagyva, most jelent meg **Nádai J.** könyvkereskedésében, **Keszthelyen.** Ezen csinos és tartós kiállítású könyv magában foglalja az egyházi évben előforduló összes ünnepekre és egyéb alkalmakra szokásos imákat és énekeket. Különösen a szentmise alatti és szentkeresztúti imák szép képekkel vannak illusztrálva. Igén alkalmas az iskolába járó növendékeknek, mert a szentmise alatti szolgálat módját (ministratio) is magában foglalja. Nyomása és kiállítása felveszi a versenyt a hasonló művekkel. ára megis csekély: ors kötésben 50 fill., de kapható különféle díszkötésben is jutányos áron. A kántortanító uraknak mulatóny-peldányt kívánatra küldök pertomenesen megrendelés céljából.

671

Elismert elsőrangú

HARMONIUMOK

házi, iskolai és templomi célokra

a legelőnyösebben szerezhetők be

HÖRL NÁNDOR-nál

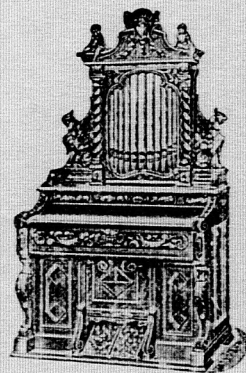
POZSONY,

Ventur-utca 24.

A világ legversenyképesebb cégeinek képviselője.

3. sz. árjegyzék ingyen.

Lelkészeknek tanítóknak megegyezés folytan részletfizetésre szálítok, ha a vasárról összegnek egy harmadát, de legolcsóbb egy negyedet a vasárláskor készpénzben (vagy utánvétellel) fizet k.

Valódi elsőrendű bel- és kültöldi **PIANINÓ** 480 koronától feljebb, **ZONGORAK** 560 koronától feljebb.

Csakis teljesen új zongorákat, közvetlenül a gyárból, a szokatlanul olcsó ár miatt, csakis készpénzért szállítok. — Árjegyzék ingyen. — Használt hangszereket elvből nem árásítok.